

Жиров Василь Володимирович

Асамбляж як художня техніка в сучасному мистецтві

У даній статті розкрито сутність понять «колаж» та «асамбляж». Дається характеристика асамбляжу як художньої техніки. Проаналізовано процес стилізації художнього образу за допомогою асамбляжу.

Ключові слова: сучасне мистецтво, модернізм, асамбляж, колаж, рельєфна імприматура, абстракціонізм, живопис, стилізація.

Жиров В.В.

Ассамбляж как художественная техника в современном искусстве

В данной статье раскрыта сущность понятий «коллаж» и «ассамбляж». Дана характеристика ассамбляжа как художественной техники. Проанализирован процесс стилизации художественного образа с помощью ассамбляжа.

Ключевые слова: современное искусство, модернизм, ассамбляж, коллаж, рельефная имприматура, абстракционизм, живопись, стилизация.

Vasyl Zhyrov

Assemblage as Art Technique in Contemporary Art

In this article the content of the notions of "collage" and "assemblage" is covered. The characteristic to assemblage as a style of painting is given. Stylization of an artistic image through assemblage is analysed.

Key words: contemporary art, modernism, assamblage, collage, relief imprimatura, abstractionism, painting, stylization.

Еволюція європейського образотворчого мистецтва пройшла довгий шлях від печерного живопису до сучасного мистецтва та постмодернізму.

Протягом усього розвитку художники створювали та вдосконалювали техніку й технологію живопису заради найкращої передачі художнього образу (задуму), та й сам художній образ трансформувався від реалістичного до стилізованого й абстрактного. Цьому сприяв процес цивілізації людства — нові тенденції у світосприйнятті, наукові відкриття, накопичення матеріальних цінностей, винаходи нових матеріалів та удосконалення технологій. Наприклад, техніка олійного живопису, що прийшла на зміну темперному живопису на початку XV століття, з'явилась та отримала широке застосування завдяки винаходу олійної фарби нідерландським живописцем Яном ван Ейком.

Але не тільки зміна технічних прийомів у живопису, а й розвиток стилів протягом століть призвели до всіляких експериментів та трансформацій художнього образу і, як наслідок, розширення прийомів стилізації та абстракції у мистецтві живопису. На зміну класицизму

з його академічним реалізмом у XX столітті прийшов модернізм з прагненням до умовного та абстрактного. Модернізм не був єдиним та неподільним напрямком, він поєднав у собі безліч художніх явищ мистецтва кінця XIX — початку XX століття, що стилістично різнились один від одного, але прагнули до нових пошуків у мистецтві. Це такі найбільш значні напрямки, як імпресіонізм, експресіонізм, фовізм, кубізм, футуризм, абстрактне мистецтво, дадаїзм, сюрреалізм.

Пошуки нової виразності художніх образів кубофутуристами, їх формальні експерименти призвели до виникнення техніки колажу. Колаж в образотворчому мистецтві — це такий технічний прийом, що полягає у створенні композицій, як мальовничих, так і графічних, шляхом наклеювання на зображальну площину матеріалів, що відрізняються від неї за фактурою або кольором. З французької мови «coller» — приклеювання. Зазвичай колаж домальовують фарбами або графічними матеріалами. Прийнято вважати, що появі техніки колажу в образотворчому мистецтві треба дякувати видатним художникам-кубістам Пабло Пікассо та Жоржу Браку. Вони чудово використо-

ували цю техніку в кубістичних композиціях 1910–1912 років (рис. 1).

Але це був ще не асамбляж. В асамбляжі образотворчу площину в композиції складають об'ємні деталі або цілі предмети. Тобто, на відміну від колажу, використовуються не двовимірні матеріали, а такі, що мають певний об'єм, тривимірні. Разом з тим, як і в колажі, допускається домальовування фарбами, доповнення металом, деревом, тканиною та іншими матеріалами та фактурами.

На початку ХХ століття техніку асамбляж використовували художники-авангардисти Василь Єрмилов та Володимир Татлін (рис. 2, 3).

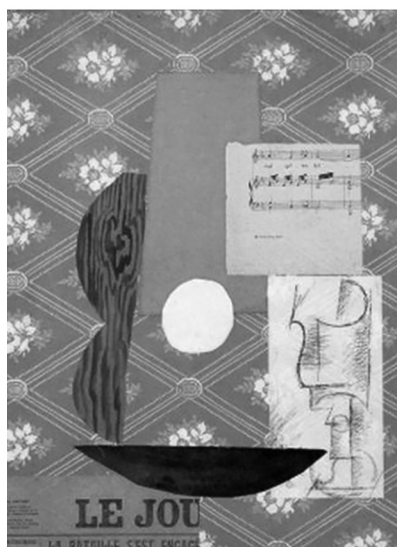

Рис. 1. Пабло Пікассо.
Гітара, ноти та келих. 1912 р.

Рис. 2. Василь Єрмилов.
Портрет художника Олексія Почтенного. 1924 р.

Рис. 3. Володимир Татлін. Бандура
(Жовто-блакитний рельєф). 1914–1915 рр.

Рис. 4. Георг Грос (праворуч) та Джон Хертфілд.
Напис на плакаті: «Мистецтво померло — хай живе нове виробниче мистецтво Татліна!»

лось, колажі створюють шляхом наклеювання на будь-яке тло предметів і матеріалів, що відрізняються від основи за кольором і фактурою, це може бути папір або тканина. В асамбляжі використовується не тільки колір і фактура матеріалу, а й рельєфність предмета, його товщина, навіть якщо це шматок листового металу або тонка фанера (рис. 3). Тобто, в асамбляжі художник працює з рельєфом.

Абстрактна композиція будується на співвідношеннях плям або плоских геометризованих форм, на їх колірному та тональному співвідношеннях. За допомогою абстрагованих побудов художник виражає те, що приховано за реалістичними формами. Абстрактна композиція взагалі є благодатною темою для застосування або експериментування з різними рельєфами та фактурами.

Уплив цивілізаційних процесів на мистецтво, на жаль, може бути й негативним. Прихід до влади тоталітарних режимів у Німеччині та Радянському Союзі призвів до занепаду модерніз-

му та всіх його течій на довгі роки. У Німеччині нацистами модернізм був оголошений «дегенеративним мистецтвом», таким, що шкодить існуванню арійської раси, спотворює її величний образ та взагалі сприяє лібералізму. Відтак модернізм знищувався, а академізм демонстрував усю «велич» націонал-соціалізму. У Радянському Союзі комуністи звинуватили модернізм (авангард) у «буржуазному націоналізмі». Оскільки він шкодить пролетарському інтернаціоналізму та світлим ідеалам соціалізму і комунізму, з ним (модернізмом-авангардом) завзято боролися, насаджуючи в культурі та мистецтві єдино прийнятний соціалістичний реалізм.

Сучасні культурні течії розкривають широкі можливості для творчості та пошуку нових художніх рішень. Техніка асамбляжу дозволяє художнику зануритися у творчий пошук, використовуючи різні матеріали та предмети, створюючи картину власного бачення світу й мистецьку цінність з речей, що не мають художньої вартості.

ДЖЕРЕЛА

1. Векслер А.К. Коллаж в системе профессиональной подготовки художника-педагога : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования)» / Анна Кирилловна Векслер ; РГПУ им. А.И. Герцена. — С.-Петербург, 2011. — 18 с.
2. Вергеліс О. Параджанов. Колаж [Електронний ресурс] / О. Вергеліс. — Режим доступу : https://dt.ua/SOCIETY/paradzhanov_kolazh.html. — Дата доступу : 01.08.2017.
3. Колісниченко Г. Колаж в образотворчому мистецтві: термінологія, класифікація та проблема вивчення / Г. Колісниченко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я. — Х. : ХДАДМ, 2011. — № 6. — С. 153–155.
4. Нильссон Н.О. Архаизм и модернизм / Нильссон Нильс Оке // Поэзия и живопись: Сборник трудов памяти Н.И. Харджиева / Составление и общая редакция М.Б. Мейлаха и Д.В. Сарабьянова. — М. : Языки русской культуры, 2000. — С. 75–82.
5. Савицька Л.Л. Мистецтво України в контексті художнього життя межі століть. 1890–1910-ті роки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора мистецтвознавства : спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури» / Лариса Леонідівна Савицька ; Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського. — Київ, 2006. — 36 с.
6. Смирна Л. Модерное, современное и новейшее искусство. Попытка осмысления понятий [Електронний ресурс] / Леся Смирна, Виктор Хаматов, Андрей Пучков. — Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe. — Дата доступу : 13.08.2017.
7. Український авангард 1910–1930 років: альбом / Авт.-упоряд. Д.О. Горбачов. — К. : Мистецтво, 1996. — 400 с.